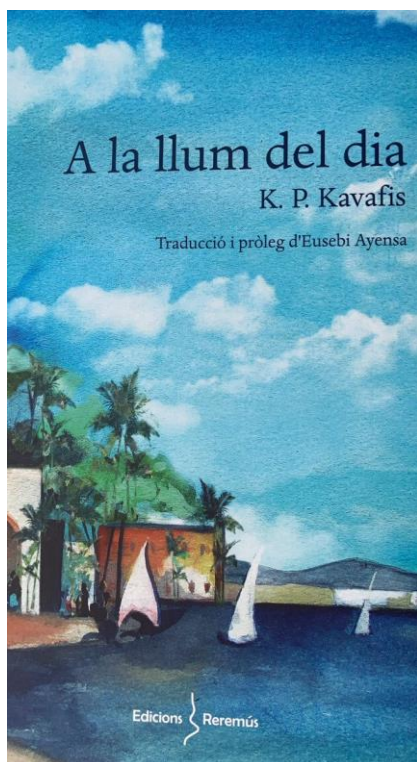

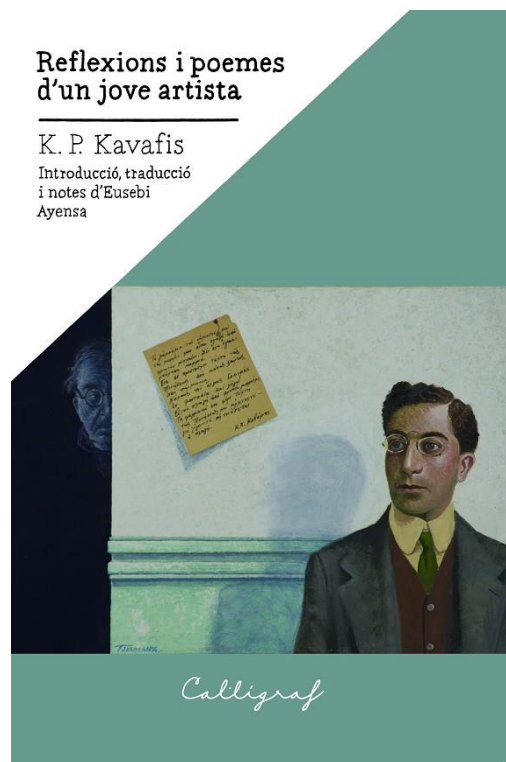
Kavafis: «Soc un poeta de la vellesa»

Joan-Andreu Martí Gebellí

Hel·lenista

K. P. KAVAFIS, *A la llum del dia*. Traducció i pròleg d'Eusebi Ayensa. Col·lecció Sensibilitas. Girona: Edicions del Reremús, 2020. 71 pàgs.

K. P. KAVAFIS, *Reflexions i poemes d'un jove artista*. Introducció, traducció i notes d'Eusebi Ayensa. Figueres: Edicions Cal·lígraf, 2020. 164 pàgs.

L'anomenat «Arxiu Kavafis», havent passat per diferents mans (els Sengópulos, els Savidis), fou adquirit a finals de 2012 per la Fundació Onassis per preservar-ne la integritat, allotjar-lo en territori grec i donar-lo a conèixer al món; el 2017 ja s'havia fotografiat gairebé tot aquest ingent material i, d'aleshores ençà, s'ha anat digitalitzant i penjant a la seva web (<https://cavafy.onassis.org/>) perquè estigui a disposició de tothom que el vulgui consultar: manuscrits de l'autor (poemes, prosa, correspondència...), documents personals i, fins i tot, el catàleg de la seva biblioteca privada: el de llibres conservats i el de perduts. Molts dels seus textos han estat ja transcrits i editats, i la majoria té una traducció anglesa; els altres, i els que encara s'hi puguin anar incorporant, ho faran aviat. Aquesta pàgina ofereix, a més, la possibilitat de baixar-se el tipus de lletra o font del propi Kavafis perquè hom pugui escriure, almenys cal·ligràficament, com ho feia l'alexandrí.

En aquesta mina s'hi poden pouar autèntiques joies; és el que ha fet Eusebi Ayensa, que ha triat, ordenat i traduït, per primer cop en català, fins i tot materials que encara no han estat publicats a la web, però als quals ha tingut accés en els seus freqüents viatges a Grècia i estades a l'Arxiu. La primera d'aquestes joies és una obra força desconeguda, fins i tot inesperada, per als lectors de Kavafis: una incursió en el gènere del conte fantàstic, molt popular al s. XIX. Al pròleg se'ns recorda que a la biblioteca particular de l'alexandrí hi havia exemplars d'E. A. Poe i que l'interès pels fenòmens sobrenaturals és força present al llarg de tota la seva obra; la present edició compta amb il·lustracions de Delphine Labedan i el facsímil del manuscrit de l'autor.

El segon volum que ens ocupa és un conjunt de proses i poemes: algunes de les primeres, com el títol indica, són reflexions sobre diverses qüestions ètiques, sobre el pas del temps, sobre la seva sexualitat, sobre el seu suposat pessimisme; d'altres, potser més interessants, són els anomenats «auto-escolis», tant els de tradició oral (recollits per Lekhonitis el 1942) com els del seu puny i lletra, on es planteja la validesa i la veritat de la seva obra poètica entre altres qüestions. Totes elles s'il·lustren amb els poemes que Kavafis comenta explícitament o d'altres que s'hi poden assimilar perquè formen mini-cicles en l'obra del poeta o agrupant-los per temes. Tals materials permeten veure el treball de poliment, quins eren els versos previs i després descartats, i quin era, si no el procés complet, sí almenys alguns dels passos del *making of* creatiu. Es manté la traducció ribiana d'una tretzena de poemes, potser amb aquella actitud reverencial que Eudald Solà i, en un primer moment, Joan Ferraté tingueren pel Mestre; Solà no sols en mimetitzava l'estil, sinó també les notes. En canvi, Ayensa desplega la seva erudició en un doble aparat de notes, a peu de plana en les proses, al final en els poemes.

Les reflexions morals de Kavafis sobre la sinceritat en l'art i en la vida troben un gran tema en la decrepitud. Per a Nietzsche, la veritat és una mentida col·lectiva, una metàfora tan gastada que hem oblidat que ho és, una convenció, un pacte entre dèbils per anar tirant. Kavafis, no gaire amic de superhomes ni de la llei del més fort, gira l'argument com un mitjó: la mentida és una veritat gastada, envellida; avui diríem que ha envellit malament. Però, paradoxalment, ens trobem un artista que sembla que prengui el posat d'home vell, assegut «en el fons d'un cafè», recordant amb nostàlgia «els anys en què tenia força, bellesa», «com si fos ahir», «i ara, cada ocasió perduda es mofa de la seva forassenyada prudència» (això ho escriu als 31 anys!). Doncs és precisament el transcurs del temps el que li permet dues coses: refinar, millorar els seus versos i, d'altra banda, omplir-los de veritat o, almenys, de versemblança perquè, ens diu, «la impressió immediata no m'empeny a escriure; cal primer que aquesta envelleixi, que es transformi tota sola amb el pas del temps».